EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.6.29.
COM(2023) 355 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

2022. évi, tizenhetedik éves jelentés a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról szóló, 2006. február 27-i 389/2006/EK tanácsi rendelet alapján nyújtott uniós támogatások végrehajtásáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

2022. évi, tizenhetedik éves jelentés a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról szóló, 2006. február 27-i 389/2006/EK tanácsi rendelet alapján nyújtott uniós támogatások végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

A ciprusi török közösség számára nyújtott támogatás alapja a 389/2006/EK tanácsi rendelet[1] (a továbbiakban: támogatási rendelet), amely éves jelentéstételt ír elő az Európai Parlament és a Tanács felé.

2. A TÁMOGATÁS PROGRAMOZÁSA

2006 és 2022 vége között 656 millió EUR-t irányoztak elő a támogatási rendelet keretében végrehajtott műveletekre. A 2022. évi éves cselekvési programra 2022 októberében lekötött összeg 33,4 millió EUR volt[2]. A 2021 és 2027 közötti többéves pénzügyi keret többéves távlatot adott a programnak azáltal, hogy stabil, éves szintű finanszírozást biztosít. A támogatási program azonban kivételes és átmeneti jellegű, és célja, hogy a ciprusi probléma megoldását követően adott esetben előkészítse és megkönnyítse a közösségi vívmányok teljes körű alkalmazását a Ciprusi Köztársaság azon területein, ahol a Ciprusi Köztársaság kormánya nem gyakorol tényleges ellenőrzést. Mind a támogatási rendelet, mind a többéves pénzügyi keretről szóló (EU) 2020/2093 tanácsi rendelet[3] rendelkezik egy, az újraegyesítés esetén végrehajtandó felülvizsgálatról.

3. VÉGREHAJTÁSI MECHANIZMUSOK

A programot a Ciprusi Köztársaság azon területein hajtják végre, amelyek nem állnak a Ciprusi Köztársaság kormányának tényleges ellenőrzése alatt, és ahol az uniós vívmányok alkalmazását a csatlakozási szerződés 10. jegyzőkönyve értelmében ideiglenesen felfüggesztették. A támogatás végrehajtása közvetlen és közvetett irányítással történik.

A program megvalósítása során a Bizottság sajátos politikai, jogi és diplomáciai körülmények között dolgozik. Az ilyen segítségnyújtás nem jelenti a területeken a Ciprusi Köztársaság kormányán kívül bármely más hatóság elismerését. A program végrehajtásához *ad hoc* megállapodásokra van szükség, miközben tiszteletben kell tartani a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elveit. Az EU által finanszírozott támogatási programok esetében rendes körülmények között a kedvezményezett kormánnyal kötött megállapodások határozzák meg a fejlesztési támogatás jogi keretét. A ciprusi török közösségnek nyújtott támogatás esetében azonban ilyen megállapodásra nincs lehetőség. Az ezzel járó kockázatok kezelése és csökkentése a Bizottság felelősségi körébe tartozik. A Bizottság többek között a következő

[1] A Tanács 389/2006/EK rendelete (2006. február 27.) a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról és az Európai Újjáépítési Ügynökségről szóló 2667/2000/EK tanácsi rendelet módosításáról (HL L 65., 2006.3.7., 5. o.).

[2] A Bizottság végrehajtási határozata (2021. december 13.) a ciprusi török közösségre vonatkozó 2021. évi cselekvési terv elfogadásáról (C(2021) 8905).

[3] A Tanács (EU, Euratom) 2020/2093 rendelete (2020. december 17.) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről (HL L 433I., 2020.12.22., 11. o.).

intézkedéseket fogadta el ennek érdekében: a szerződések intenzív nyomon követése és támogatás biztosítása a kedvezményezetteknek, felülvizsgált kifizetési feltételek, valamint a bankgaranciák felhasználására vonatkozó körültekintő megközelítés. A támogatás keretében jelentős összegű vissza nem térítendő támogatásokat folyósítanak, ehhez pedig erőforrás-igényes irányításra van szükség.

A hatás biztosítása érdekében az átfogó rendezés hatálybalépésének időpontjától kezdődően az uniós vívmányok alkalmazásának előkészítéséhez a ciprusi török közösség teljes körű szerepvállalására van szükség tekintettel a felfüggesztés 10. jegyzőkönyvvel összhangban történő visszavonására.

A programcsoport a Nicosia tényleges ellenőrzésen kívül eső területén található uniós programtámogató irodán keresztül tevékenykedik. Emellett a Bizottság ciprusi képviselete is otthont ad találkozóknak, szemináriumoknak és sajtótájékoztatóknak, valamint a sziget egész területén tájékoztatást nyújt a ciprusi nyilvánosságnak, többek között a támogatási programról. Továbbá a támogatási program keretében finanszírozott uniós tájékoztató központ számos kommunikációs és népszerűsítési tevékenységet végez, amelyek keretében tájékoztatást nyújt a ciprusi török közösség támogatását szolgáló uniós szakpolitikákról, prioritásokról és intézkedésekről, valamint előmozdítja az európai kultúrát.

4. VÉGREHAJTÁS A VIZSGÁLT IDŐSZAKBAN

4.1. Általános áttekintés

A Bizottság továbbra is az újraegyesítés előmozdításának átfogó céljával folytatja a támogatási rendelet végrehajtását. A ciprusi probléma átfogó rendezésének eredményessége esetén a Tanács a Bizottság javaslata alapján egyhangúan határoz e rendelet szükséges kiigazításairól.

A 2022. évi műveletek között több bevált, sikeres projekt folytatása, például uniós ösztöndíjak, valamint a kulturális örökséggel foglalkozó technikai bizottság és az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság támogatására irányuló bizalomépítő intézkedések szerepeltek. Egy célzott eszköz továbbra is finanszírozta a két közösség részvételével működő technikai bizottságok kezdeményezéseit.

A vissza nem térítendő támogatás továbbra is a program alapvető eleme. A rendezés előkészítéseként a kulcsfontosságú gazdasági ágazatok a magánszektor és a vidéki térségek, valamint az emberi erőforrások fejlesztését célzó projekteken keresztül nagyobb támogatásban részesültek. Az állatbetegségek felszámolása és az élelmiszer-biztonság területén folytatódtak az érzékelhető javulás érdekében tett erőfeszítések.

A Bizottság folytatta arra irányuló erőfeszítéseit, hogy a ciprusi török közösséget segítse a Bizottság által 2021-ben elfogadott két intézkedésből álló azon csomagban meghatározott előírásoknak való megfelelésben, amely a „Χαλλούμι” (Halloumi)/„Hellim” elnevezést oltalom alatt álló eredetmegjelölésként lajstromozza, és meghatározza e termék zöld vonalon keresztül történő szállításának feltételeit. Jelentős erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy segítsék az élelmiszer-vállalkozókat az oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel kapcsolatos első ellenőrzésekre való felkészülésben. A Bizottság emellett elindított egy, a Halloumival/Hellimmel foglalkozó informális munkacsoportot is, amely a két ciprusi közösség érdekelt feleit tömöríti.

Továbbra is jelentős hiányosságok mutatkoznak a kedvezményezetteknek az uniós vívmányok az átfogó rendezés hatálybalépését követő hatékony végrehajtásához

szükséges kapacitását illetően. A ciprusi török közösség ugyanakkor számos területen továbbra is jó eredményeket ért el, és már jobban átlátja a kihívásokat.

Az egyik még megoldásra váró feladat Famagusta szennyvízhálózatának kiépítése, amelyre vonatkozóan a Bizottság 2013 decemberében mondta fel a szerződést. A korábbi vállalkozóval fennálló jogvita 2017-ben választottbíróság elé került. 2022 júliusában a választottbíróság meghozta jogerős ítéletét, amely ellen a szerződő fél a belga bíróságokon fellebbezett. Ezzel párhuzamosan a kapcsolódó helyreállítási munkálatok továbbra is folytatódtak.

A Bizottság továbbra is biztosította, hogy a támogatási program a Covid19-világjárvány utóhatásai és a ciprusi török közösség kihívásokkal teli társadalmi-gazdasági helyzete ellenére is eredményes legyen. A program folytatta a Covid19-veszélyhelyzeti csomag megvalósítását, amely a legsürgősebb egészségügyi felszerelésekre, a vállalkozások gazdasági támogatására és a ciprusi török közösségnek nyújtott szakértői tanácsadásra terjedt ki.

Az év végén 159 szerződés volt folyamatban a támogatási program keretében.

4.2. Előrehaladás a célkitűzések terén

A támogatási program átfogó célja, hogy a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzése révén elősegítse Ciprus újraegyesítését, különös hangsúlyt fektetve a sziget gazdasági integrációjára, a két közösség közötti és az EU-val ápolt kapcsolatok javítására, valamint az uniós vívmányok alkalmazására való felkészülésre.

A 2022-ben végzett tevékenységeket az alábbiakban ismertetjük a támogatási rendelet egyes célkitűzésére vonatkozóan.

4.2.1. 1. célkitűzés: Az infrastruktúra fejlesztése és átalakítása

Az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP) a Bizottsággal aláírt, összesen 33,2 millió EUR összegű folyamatos hozzájárulási megállapodás keretében folytatta a helyi infrastruktúra támogatására szolgáló eszköz végrehajtását. Az eszköz támogatást nyújt a releváns helyi infrastrukturális beruházások előkészítéséhez és megvalósításához.

A helyi infrastruktúra támogatására szolgáló eszköz keretében 2022-ben 14 kiemelt projekt futott. Jelentős előrelépés történt a Kormakitis Együttműködési Központ megépítése és a Morphou szennyvíztisztító telep kibővítése terén. Megkezdődtek a koukliai víztározó rehabilitációs munkálatai is. Számos olyan lépés történt, amelyek előkészítették a terepet egy mindkét közösséget szolgáló naperőműre vonatkozó megvalósíthatósági előtanulmány elkészítéséhez.

A vízügyi ágazatban 2021 novemberében befejeződtek az új nicosiai szennyvízgyűjtő csatorna építési munkálatai, a projekt hibabejelentési időszaka pedig 2022 decemberében zárult le. A projekt egy 13 kilométernyi hosszúságú csatornarendszer kiépítését foglalta magában, amely arra szolgál, hogy Nicosia térségéből a szennyvizet egy 2013-ban lezárult uniós támogatású projekt keretében megépített, mindkét közösséget kiszolgáló nicosiai szennyvíztisztító telepre továbbítsa. A projekt csökkenteni fogja a felszín alatti vizek szennyezettségét, és az egész szigeten óvja a közös vízkészleteket.

A Famagusta szennyvízhálózat helyreállítása 2021 júliusában indult, a munkálatok ténylegesen pedig 2022 januárjában kezdődtek meg. A projekt célja a számos, eredeti

projektet jellemző hiba orvoslása, valamint a rendszer minőségének és funkcionalitásának javítása. 2022 folyamán jelentős előrelépések történtek: a tervezett csővezeték mintegy 70 %-át telepítették. A projekt befejezése 2023 végére várható.

Az egy hulladéklerakó bővítésére és a hulladéklerakó gáztalanítását végző üzemre vonatkozó építési szerződések hibabejelentési időszaka 2022 januárjában járt le, a létesítményt pedig teljeskörűen átadták a ciprusi török közösségnek.

Sajnálatos módon a kedvezményezett nem javította a hulladéklerakó működtetését és kezelését, és továbbra is rossz hulladékártalmatlanítási gyakorlatokat alkalmazott, ugyanakkor nem használta ki a csurgalékvíz-kezelő létesítmény lehetőségeit. Ez szükségszerűen a beruházás jelentős értékcsökkenéséhez vezetett. A kedvezményezett két, a lerakó üzemeltetésének kiszervezésére irányuló pályázatot írt ki a Bizottság bevonása nélkül. Azonban mindkét pályázatot törölték, ami azt jelenti, hogy a hulladékágazat irányítása és jövője továbbra sem tisztázott. A Bizottság folyamatosan arra törekedett, hogy segítse a kedvezményezettet a helyzet orvoslásában.

Az uniós finanszírozású szilárdhulladék-kezelési tervnek megfelelően a végrehajtás végső szakaszába jutottak azok a vissza nem térítendő támogatások, amelyek nyolc helyi közösséget segítenek hulladékgazdálkodási infrastruktúrájuk javításában.

A levegőminőség-monitoring hálózat felújítása, a levegő- és tüzelőanyag-minőségi referencialaboratórium létrehozása, valamint a kapacitásépítési tevékenységek biztosítása révén javult a környezetminőség nyomon követésére szolgáló helyi technikai kapacitás. A 2022-ben teljes kapacitással működő levegőminőség-monitoring hálózat most már több szennyező anyag mérését biztosítja egyre több helyszínen.

A távközlési ágazatban folytatódott az új műsorszóró infrastruktúra biztosítása, amely várhatóan 2023 végére készül el. Erre az uniós finanszírozású projektre azért van szükség, hogy a ciprusi török közösség minden analóg televízióműsor-szórása eltávolításra kerüljön a 700 MHz-es frekvenciasávból. Ez végső soron lehetővé teszi a 700 MHz-es frekvenciasáv akadálytalan kiosztását az 5G mobilszolgáltatások részére, és hozzájárul a ciprusi török közösség fokozott digitalizációjához.

4.2.2. 2. célkitűzés: A társadalmi és gazdasági fejlődés ösztönzése

A támogatási program továbbra is igyekezett leküzdeni a Covid19-világjárvány kedvezőtlen gazdasági hatásait, és támogatni a ciprusi török közösség üzleti környezetét.

A magánszektor részére – többek között a Covid19 utáni helyreállítás tükrében – nyújtott támogatás fő eszköze az „Innovatív vállalkozói szellem és párbeszéd” című projekt volt, amely a Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO) nevű szervezettel került végrehajtásra. 2022-ben a „A munkahelyek megóvása és munkahelyteremtés” elnevezésű támogatási program 100 sikeres kkv-t támogatott, egyenként legfeljebb 60 000 EUR összeggel. Ezenkívül 2021-ben 770 mikrovállalkozás is támogatásban részesült, egyenként 1 500 EUR értékben.

Jelentős előrelépés történt a termékbiztonság területén is. 2022 márciusában egy, a piacfelügyelettel kapcsolatos technikai segítségnyújtási projekt indult azzal a céllal, hogy a metrológia, a szabványosítás, az akkreditáció és a megfelelőségértékelés terén új gyakorlatokat vezessen be, illetve javítsa a meglévőket. A projekt hozzájárul a ciprusi török közösség üzleti környezetének javításához, valamint annak biztosításához, hogy a helyben előállított áruk megfeleljenek az uniós előírásoknak.

A vidékfejlesztés területén 189 mezőgazdasági termelő részesült a mezőgazdasági üzemvezetésre és a kapcsolódó témákra irányuló szakképzésben. A képzési beruházásokat kiegészítve 55, az ágazat korszerűsítését célzó vidékfejlesztési támogatás a megvalósítás végső szakaszába ért. Egy, a tudomány, a szükségletek és a gyakorlat közötti szakadék áthidalására irányuló kísérleti kutatási és demonstrációs program indult négy meghatározott kísérleti témában, köztük a Halloumi/Hellim oltalom alatt álló eredetmegjelölésre vonatkozóan.

Folytatódott az élelmiszer-biztonsággal és a válsághelyzetekre való felkészüléssel kapcsolatos technikai segítségnyújtási projekt megvalósítása, amely hatást gyakorol a zöld vonalon áthaladó kereskedelemre, valamint a Halloumi/Hellim csomag végrehajtására is. 28 élelmiszer-vállalkozó kapott támogatást az uniós normák elérését célzó cselekvési tervek kidolgozásához és végrehajtásához. Megkezdődött a gazdaságok tanúsításának folyamata, és 2022 végéig 11 gazdaságot tanúsítottak, valamint további 26 gazdaságot értékeltek.

Befejeződött az állatok harmadik széleskörű mintavétele és tesztelése a kiemelt betegségek, például a brucellózis és a tuberkulózis tekintetében. A Bizottság laboratóriumi teszteket, nem tartós állatorvosi eszközöket, valamint szolgáltatásokat biztosított ehhez a folyamathoz. Ennek eredményeként 2022 végig a brucellózis előfordulási gyakorisága továbbra is csökkenő tendenciát mutatott, és a prevalencia az állományban körülbelül 2 %-ot ért el.

Az uniós támogatás hozzájárult ahhoz is, hogy további előrelépés történjen a magánállatorvosok ellenőrzések végrehajtásába való bevonása terén.

Az oktatási ágazatban fennmaradt a munkaerőpiaci kapacitások növeléséhez szorosan kapcsolódó területek többek között a tudományos oktatás, a szakképzés és az élethosszig tartó tanulás révén megvalósuló támogatása. A szakképzési tanterv fejlesztésére irányuló többéves projekt első szakasza kézzelfogható eredményekkel zárult. Többek között elősegítette 20, a felülvizsgált szakképzési tantervekre vonatkozó tantervcsomag, valamint a szakképzés egy új vizsga- és értékelési mechanizmusának kidolgozását. A projektet további két évvel meghosszabbították.

Ami a természettudományos oktatást illeti, 34 középiskola és 12 szakképző iskola kapott tudományos laborfelszerelést összesen 77 laboratóriumhoz és 1 szakképzési forrásközponthoz, ami előmozdította a fiatalok tudományos tanulási lehetőségeit. A korábbi években 48 általános iskola kapott tudományos laboratóriumi felszerelést. A tanárok és a nevelési-oktatási intézményvezetők szakmai fejlődését egy oktatói csoport létrehozása révén segítették elő. Összesen 1 468 általános és középiskolai tanár, igazgató és nevelési-oktatási intézményvezető részesült képzésben olyan témákban, mint a diákközpontú tanulás és oktatás, a tudományos laboratóriumok használata és az interaktív nyelvtanulási megközelítések. Az élethosszig tartó tanulás, a sajátos nevelési igényű tanulók oktatása és a képesítések jövőbeli támogatásának előkészítésére irányuló elemző munka folyamatban van.

Egy, a makrogazdasági nyomon követés folyamatos támogatására, a kereskedelmi eljárások és a zöld vonalon keresztüli kereskedelem megkönnyítésére, a ciprusi török üzleti környezet javítására, valamint a statisztika kulcsfontosságú területein nyújtott technikai támogatásra összpontosító, új megállapodást írtak alá a Világbankkal.

A statisztika területén 2022 szeptemberében egy, az üzletmenet és az adatforrás-kezelés javítását célzó technikai segítségnyújtási projekt indult a dán statisztikai hivatallal (Statistics Denmark). Ezt megelőzően informatikai berendezéseket és

speciális szoftvereket bocsátottak rendelkezésre a statisztikai eredmények uniós szabványoknak megfelelő javítása érdekében. Ezeket a projekteket a Bizottság technikai támogatás információcsere-eszközén (TAIEX) és a Világbankon keresztül nyújtott célzott támogatás egészítette ki. Mindezek az intézkedések egy olyan átfogó uniós stratégiát alkotnak, amelynek célja a statisztikák szolgáltatásának javítása a ciprusi török közösségen belül, ami elengedhetetlen az újraegyesítésre való felkészülés megkönnyítéséhez.

4.2.3. 3. célkitűzés: A megbékélés, a bizalomépítő intézkedések és a civil társadalomnak nyújtott támogatás erősítése

Az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság – amelynek támogatása a támogatási program keretében az UNDP-vel kötött, hozzájárulási megállapodás alapján történik – folytatta terepi és laboratóriumi munkáját. A bizottság 2022 végéig az összesen 2 002 eltűnt személy közül 1 196 földi maradványait exhumálta. Közülük 1 029 személy maradványait a genetikai azonosítást követően visszajuttatták családjukhoz.

2022 decemberében egy új, a bizottság 2023. évi munkáját 2,6 millió EUR összegű hozzájárulással támogató megállapodást írtak alá. A 2006–2022-es időszakban az EU összesen több mint 35,8 millió EUR összeggel járult hozzá az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság tevékenységeinek támogatásához, ami a bizottság részére az ebben az időszakban nyújtott összes finanszírozás 75 %-át teszi ki.

A kulturális örökség védelme – amely a két közösség részvételével működő, a kulturális örökséggel foglalkozó technikai bizottságon keresztül valósul meg – továbbra is fontos eleme a támogatási programmal elősegített, a megbékélést és a bizalomépítést célzó intézkedéseknek: 2022-ben 16 ilyen projekt valósult meg. A kulturális örökség program összesen mintegy 24 millió EUR uniós finanszírozásban részesült. Ez több mint 120 kulturális örökségi helyszín megóvását, strukturális támogatását, fizikai védelmét vagy helyreállítását tette lehetővé a szigeten.

2022 decemberében egy új, 1 millió EUR összegű hozzájárulást írtak alá a technikai bizottságok uniós finanszírozású támogatási eszközének folytatásához. Ezt a támogatást az UNDP hajtja végre. 2019 óta a támogatási eszköz a technikai bizottságok több mint 10 projektjét finanszírozta, a megvalósíthatósági és kutatási tanulmányoktól kezdve a workshopokig és kiállításokig.

A United World Colleges két közösséget magában foglaló, kísérleti ösztöndíjprogramjának sikeres megvalósítását, valamint a korábbi évek sikeres tevékenységeinek folytatását követően, 2022-ben a két közösségből összesen 12 olyan diákot választottak ki, akik különböző országokban vehettek részt a Nemzetközi Érettségi Diploma Programban. A United World Colleges által megvalósított intézkedések közé tartoznak a fiatalok közösségek közötti szerepvállalására irányuló tevékenységek és az olyan rövid tanfolyamok is, amelyeknek célja, hogy a fiatalok pozitív változásokat érjenek el társadalmaikban.

2022-ben is folytatódott a civil társadalom támogatása. A Civic Space projekt, amely technikai segítségnyújtást biztosít a civil társadalmi szervezeteknek, továbbra is támogatta a civil társadalmi szervezetek kapacitásainak építését, elősegítette a civil társadalom fejlődése számára kedvező környezet kialakítását, valamint ösztönözte a ciprusi görög és más uniós civil szervezetekkel történő hálózatépítést és közös cselekvést. A Civic Space tevékenységeire vonatkozó pozitív visszajelzések alapján a projektet további két évvel meghosszabbították.

2022 márciusában sikeresen elindult a „Ciprusi Civil Társadalmi Aktivitás VIII.” elnevezésű új pályázati felhívás, amely összesen 2,5 millió EUR pénzügyi támogatást foglal magában. A felhívás az alábbi három területen végzett tevékenységek támogatására összpontosít: a két közösséget érintő kutatási tevékenységek; a két közösség közötti bizalomépítő intézkedések; valamint a civil társadalom megerősítése a ciprusi török közösségen belül. Az odaítélési eljárás 2022 végén már folyamatban volt. Az előző pályázati felhívás keretében kiválasztott 12 nyertes projekt a teljes körű megvalósulás szakaszába lépett, lehetővé téve a civil társadalom számára, hogy kulcsfontosságú érdekérvényesítési tevékenységeket végezzen és ösztönözze a polgári szerepvállalást.

Az Emberi Jogi Platform elnevezésű szövetség folytatta az uniós finanszírozású, közvetlenül támogatás felhasználását. A legfőbb tevékenységek az emberkereskedelem elleni küzdelemre, a menekültek jogaira, az LMBTIQ+-személyek jogaira, az érdekelt felek részvételére, a fogvatartási körülményekre és a kínzás tilalmára koncentráltak. A platform részt vett a folyamatban, amelynek réven elsőként került emberkereskedelemmel kapcsolatos ügy a ciprusi török közösség „bíróságai” elé. Az ügy bűnösséget megállapító ítélettel zárult. Támogatta továbbá az emberi jogi jogsértések áldozatait, és általánosságban erősítette a civil társadalom lehetőségeit a jogokon alapuló kérdések terén.

4.2.4. 4. célkitűzés: A ciprusi török közösség közelítése az Unióhoz

2022-ben a Goethe-Institut lépett a British Council helyébe az uniós ösztöndíjprogram végrehajtó partnereként. 2022 áprilisában 5 millió EUR összegű hozzájárulási megállapodást kötöttek a Goethe Intézettel. Az év során 159 ösztöndíjat ítéltek oda ciprusi török diákoknak, hogy uniós országok egyetemein tanulhassanak, és az első ciprusi török diák, aki uniós ösztöndíjban részesült, felvételt nyert az Európa Tanulmányok Szakkollégiumába.

2007 óta több mint 2 000 ösztöndíjat ítéltek oda a diákoknak, amelyek több mint 100 egyetemet és 23 uniós országot foglalnak magukban. Az ösztöndíjak támogatást nyújtanak a diákoknak az alapképzés első évének, továbbá a mesterképzés és a doktori képzés elvégzéséhez, valamint a kutatóknak és szakembereknek a nyelvi és szakmai készségeik bővítéséhez az uniós tagállamokban.

Az uniós tájékoztató központ az uniós programtámogató iroda és a Bizottság ciprusi képviseletének közös irányítása alatt működik. A központ 2022-ben online és offline tevékenységei révén jelentősen növelte az EU ismertségét. A tájékoztató központ több mint 20, az EU-val kapcsolatos témát ölelt fel, többek között a nemek közötti egyenlőséget, a nemi alapú erőszakot, az LMBTIQ+-személyek jogait, a fogyatékossággal élő személyek jogait, a dezinformációt, valamint a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot.

A központ 35 rendezvényt szervezett, amelyeken több mint 16 000 fő vett részt. Az események résztvevőinek száma az előző évekhez képest enyhe növekedést mutatott. Emellett a központ 14 kiadványt, 69 infografikát és 12 audiovizuális tartalmat dolgozott ki az EU ciprusi prioritásaira összpontosítva. Az uniós tájékoztató központ közösségi médiában való jelenléte is tovább nőtt. A központ Facebook-oldala követőinek tábora 2022-ben 1 000 új taggal gazdagodott.

4.2.5. 5–6. célkitűzés: A ciprusi török közösség felkészítése az uniós vívmányok bevezetésére és végrehajtására

A támogatási rendelet 5. és 6. célkitűzésének végrehajtása a technikai segítségnyújtási és információcsere-eszköz (TAIEX) keretében történik. Az eszköz segít felkészíteni a ciprusi török közösséget a közösségi vívmányok végrehajtására, tekintettel arra, hogy az átfogó rendezés hatálybalépésével visszavonásra kerül azok alkalmazásának felfüggesztése.

A TAIEX továbbra is egy olyan fontos eszköz, amely hozzájárul a támogatási program célkitűzéseihez. 2022-ben az eszköz a vívmányok 12 tematikus területén nyújtott folyamatos támogatást az online és helyszíni rendezvények kombinációja révén. Emellett a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben is rendszeres segítséget biztosított egészségügyi szakértőkön keresztül. Akárcsak a tavalyi évben, idén is jelentős számú, 151 TAIEX-rendezvény került megszervezésre. Emellett létrejött egy, a TAIEX támogatásával kidolgozott valamennyi jogi szöveget tartalmazó adatbázis is, és folytatódtak a ciprusi török közösség fordítási és tolmácsolási tevékenységei minőségének javítására irányuló erőfeszítések.

Folytatódott a zöld vonalon keresztül bonyolított kereskedelem TAIEX támogatása (866/2004/EK tanácsi rendelet). A Bizottság által megbízott független szakértők rendszeres ellenőrzéseket végeztek a friss gyümölcsök és zöldségek, a burgonya, a méz és a halak terén. Emellett 2022-ben hat nem állati eredetű, feldolgozott élelmiszertípus lépett át első alkalommal a zöld vonalon. Ezek a következők voltak: olívaolaj, tahini, halva, karobszirup, lekvár és gyümölcslé. A fő hajtóerőt a TAIEX-szakértők jelentették, akik a létesítmények vonatkozó megfelelőségi ellenőrzése révén biztosították az uniós szintű előírások és minőségét megvalósulását.

A Bizottság emellett annak révén is igyekezett felszámolni a zöld vonalon keresztüli kereskedelem előtt álló akadályokat, hogy biztosította azoknak az újonnan bevezetett ellenőrzéseknek a zökkenőmentes megvalósulását, amelyek immár növény-egészségügyi bizonyítványokat írnak elő valamennyi gyümölcs és zöldség esetében.

4.3. Pénzügyi végrehajtás (szerződések és kifizetések)

4.3.1. Szerződéskötés

A Bizottság 2022-ben 27,2 millió EUR összértékű jogi kötelezettségvállalást írt alá.

4.3.2. Kifizetések

2022-ben a kifizetések összértéke 40,6 millió EUR volt (2021-ben 38 millió EUR).

4.4. Nyomon követés

A Bizottság a projektek zömének végrehajtásáért közvetlenül felelős (közvetlen végrehajtás). A bizottsági munkatársak nagyon magas szintű felügyeletet gyakorolnak: folyamatos kapcsolatban állnak a vállalkozókkal, szúrópróbaszerű látogatásokat tesznek, helyszíni és irányítóbizottsági megbeszéléseket tartanak. A támogatásokkal kapcsolatos segítségnyújtással foglalkozó csoport által biztosított technikai segítségnyújtás továbbra is segítette a Bizottságot a támogatási szerződések teljesítésének ellenőrzésében, és egyúttal a támogatás kedvezményezettjeit is segítette a támogatási szerződések teljesítésére vonatkozó uniós szabályok alkalmazása terén, ideértve a másodlagos közbeszerzési szabályokat is.

A Bizottság ezenkívül több szerződés esetében közvetett végrehajtást alkalmaz. A végrehajtó szervezetek – például az UNDP, az IBRD, a Goethe-Institut és a NI-CO – a vonatkozó keretmegállapodásnak megfelelően jelentést tesznek a Bizottságnak. A Bizottság szorosan részt vesz ezen intézkedések napi szintű nyomon követésében.

4.5. Audit- és kontrollintézkedések

A Belső Ellenőrzési Szolgálat által 2017-ben végzett legutóbbi audit során a közbeszerzések belső ellenőrző rendszerével kapcsolatban megfogalmazott ajánlásokat maradéktalanul végrehajtották.

4.6. Értékelés

Az eredményorientált monitoring (EOM) projekt 2022-ben zárult le. A projekt felülvizsgálta a kiválasztott intézkedéseket, és megvalósította az érdekelt felek belső ellenőrzési kapacitásának javítására vonatkozó tervezett képzéseket. Az EOM-szakértők a relevanciára, hatékonyságra, eredményességre és fenntarthatóságra vonatkozó ajánlásokat fogalmaztak meg, amelyeket a felülvizsgált intézkedésekbe és az azokon túlmutató tevékenységekbe is beépítettek.

A Bizottság 2022-ben szolgálati munkadokumentumot[4] tett közzé a támogatási program értékelésének eredményeiről. Ez az értékelés független értékelést biztosított és bizonyítékot szolgáltatott a támogatási rendelet célkitűzéseinek megvalósítása terén 2013–2018-as időszakban elért eredményekről. Az értékelés arra a következtetésre jutott, hogy a támogatási program rendkívül relevánsnak, és – tekintettel a ciprusi török közösség sajátos körülményeire – viszonylag sikeres kezdeményezésnek tekinthető, amely jelentős uniós hozzáadott értéket képvisel.

4.7. Tájékoztatás, nyilvánosság és népszerűsítés

2022-ben összességében 584 az EU munkájára fókuszáló népszerűsítési és tájékoztatási célú tevékenységre került sor. A Bizottság kiadta a Covid19-világjárványra válaszul adott uniós támogatásról szóló brosúrát; a magánszektor fejlesztéséről szóló brosúra előkészületei terén is haladás történt.

4.8. Konzultációk a Ciprusi Köztársaság kormányával

Személyes és online találkozókra is sor került a Ciprusi Köztársaság kormányának képviselőivel. A Bizottság továbbra is számít a kormány együttműködésére az ingatlanok tulajdonjogának ellenőrzése és a két közösség részvételével működő technikai bizottságok munkájának megkönnyítése terén. A Bizottság az állandó képviseleten is rendszeresen találkozókat tart.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A támogatási rendelet célkitűzéseivel összhangban végzett munkája révén a Bizottság folytatja a támogatási rendelet szerinti segítségnyújtási tevékenységét Ciprus újraegyesítésének előmozdítása érdekében azáltal, hogy igyekszik elősegíteni a ciprusi török közösség gazdasági fejlődését. 2022 folyamán a segítségnyújtás keretében továbbra is nagyobb hangsúlyt kaptak azok a területek, ahol az uniós vívmányoknak való jövőbeni megfelelést illetően konkrét problémák merültek fel.

A jövőbeni programozási tevékenységnek folyamatosan tükröznie kell a korábbi segítségnyújtás eredményeit és a projektek előrehaladását. Az erőfeszítések továbbra is arra fognak irányulni, hogy kevesebb, szélesebb körű intézkedés révén érjenek el nagyobb hatást a kiemelt területeken.

[4] BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM – A ciprusi török közösségnek nyújtott támogatási program értékelése (2013–2018) – Az Európai Unió Kiadóhivatala (europa.eu).

A Bizottság készen áll arra, hogy szükség esetén – a támogatási program keretében is – forrást biztosítson az ENSZ égisze alatt folytatott rendezési tárgyalások elősegítése érdekében.